

§ 311

Lausunto ympäristöministeriölle valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen lähtökohdista

HEL 2016-002165 T 10 00 00

Päätös

Ympäristöministeriö on pyytänyt viranomaisia ja yleisöä kommentoimaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen lähtökohtia. Kaupunginkanslia on pyytänyt vastaavasti aiheesta lausuntoa kaupunkisuunnitteluvirastolta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat olennainen ja toimiva osa suomalaista kaavoitusjärjestelmää ja antavat tukevan selkänöjan varsinaiselle kaavoitukselle. Vuonna 2000 laadittuja ja vuonna 2008 täydennettyjä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ollaan jälleen päivittämässä. Ympäristöministeriö vetää hanketta, jonka tavoitteena on selvittää VAT:iien ohjausvaltaa kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisesta on luovuttu, joten tehtävät uudistukset painottavat entisestään kaavoituksen ennakoivaa roolia.

Ehdotus valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslain toimitusarvioinnin ja hallitusohjelman linjausten mukaisesti siten, että tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia, ja ovat nykyistä täsmällisemmin ja konkreettisemmin ilmaistuja. Kaupunkisuunnitteluviraston näkemyksen mukaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivittäminen ja selkeämpi konkretisointi on perusteltua.

Helsingin seudun erityiskysymykset

On erittäin tärkeää, että valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa otetaan myös jatkossa huomioon Helsingin seudun erityiskysymykset. Helsingin seutu vastaa merkittävästä osasta koko Suomen arvonlisäystä. Suhteellisen hintatason eriytyminen Helsingin kantakaupungissa verrattuna ympäröivään seutuun on edelleen kasvussa. Tärkein keino vastata tähän kestävästi on lisätä tarjontaa siellä, missä hintataso on korkein. Näin ollen Helsingin seudun tiiviin, urbaanin ydinalueen kasvun edellytykset tulee turvata. Tämä vaatii rakentamisen hallinnollisten esteiden raivaamista, aktiivista metropolipolitiikkaa sekä investointien ohjaamista sinne, missä ne tuottavat arvonlisäystä koko kansantaloudelle.

Kaupunginhallitus korostaa etenkin Helsingin ja Helsingin seudun liikenteellisen saavutettavuuden turvaamista eri liikennevälineillä ja liikennejärjestelmien yhteensovittamisen tarvetta. Lähtökohdat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamiselle työ- ja arviointisuunnitelmineen ovat oikeat.

Kaupungistuminen jatkuu myös Suomessa ja kaupunkikeskustojen merkitys koko valtakunnan talouden vetureina tulee korostumaan entisestään. Onkin tärkeää, että valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa otetaan Helsingin seudun ohella huomioon myös muiden kasvavien kaupunkiseutujen rooli. Helsinki on suuresta koostaan johtuen erityisasetelmassa, mutta VAT:ien on hyvä pyrkiä ohjaamaan myös muiden suurten kaupunkien tiivistyvää kasvua. Tiivistymisen ja eheytyksen tulee olla keskiössä myös pienempien kaupunkien ja taajamien kehityksessä. Valtion viranomaisten ja kuntien tulee hyvässä yhteistyössä ohjata kaupunkien tiivistymistä tavoitteelliseen suuntaan.

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), arvokkaat maisema-alueet sekä viheralueiden laajat kokonaisuudet edelleenkin turvataan maankäyttöä linjaavissa toimissa. Se mihin kuitenkin tietyissä tilanteissa kohdistuu kritiikkiä, on valtion viranomaisten usein ristiriitaiset tulkinnat. Ei ole helppoa löytää valtion perusteltua yhtä kantaa tavoitteisiin ja hankkeisiin vaan viranomaiset lähestyvät niitä pelkästään omasta näkökulmastaan, mikä aiheuttaa hämmennystä ja epäselvyyttä linjanvedoista. Voitaisiinko niin ollen ajatella, että VAT:ja paitsi tiivistettäisiin, niille asetettaisiin jonkinlainen keskinäinen priorisointimenettely, johon ristiriitailanteissa voitaisiin tukeutua. Tällaisiin tilanteisiin on jouduttu erityisesti silloin, kun yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen ja eheyttämiseen sekä asuntotuotannon turvaamiseen pyrkivää kaavoitusta joudutaan tarkastelemaan suhteessa muihin tärkeisiin tavoitteisiin. Sama tilanne on ollut joissakin kaupan yksiköiden sijoittamistilanteissa. Osin nämä ongelmat johtuvat siitä, että keskimäärin kaupunki- tai maakuntatasolla suuriksi mielletyt hankkeet ovat Helsingin mittakaavassa täysin paikallisia.

Kaupunginhallitus odottaa mielenkiinnolla uuden VAT-tavoitekiekkon käynnistymistä ja mielellään tarjoaa jo nimitetyn yhteistyöryhmän käyttöön kaupungin virastojen laajaa asiantuntemusta. Oman alatyöryhmän perustaminen Helsingin seutua koskeville tavoitteille olisi toivottavaa. Kaupunki myös kutsuu mielihyvin yhteistyöryhmän ja uudistuksen muita valmistelijoita tutustumaan Helsingin uuden yleiskaavan tavoitteisiin ja kehittämiskohteisiin.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen
- 2 Kuulutus 23.2.-31.3.2016
- 3 Alustava työ- ja arviointisuunnitelma
- 4 Kiinteistöviraston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan tavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa

ja valtion viranomaisten toiminnassa

- edistää kaavoituksen ennakoivaa ja vuorovaikutteista viranomaisyhteistyötä

- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa

- luoda alueidenkäytölliset edellytykset valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) uudistamisen ja lähettänyt laajalle kuulemiskierrokselle valmistelun pohja-aineiston. VAT:t ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain ohjausjärjestelmää ja valtion viranomaisten tulee edistää niiden toteutumista. Osa tavoitteista on suoraan alueidenkäytön suunnittelua, kuten kaavoitusta sitovia. Valmisteluaineistosta, joka sisältää mm. alustavan työsuunnitelman, on pyydetty kaupungin lausuntoa 31.3.2016 mennessä. Lausunnot on saatu lisää aikaa 11.4.2016 saakka. Lisäksi

maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen on asettanut 17.3.2016 työryhmän valmistelemaan uudistamista. Työryhmää johtaa eduskunnan I varapuhemies Mauri Pekkarinen ja työryhmään kuuluu edustajat keskeisistä ministeriöistä, maakuntien liitoista, Suomen kuntaliitosta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.

Asiasta on saatu kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusviraston, ympäristökeskuksen ja kaupunginmuseon lausunnot, jotka ilmenevät päätöshistoriasta ja liitteestä. Esittelijän esitys pohjautuu näihin lausuntoihin ja kaupunginkanslian yhteisvalmisteluun.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistaminen
- 2 Kuulutus 23.2.-31.3.2016
- 3 Alustava työ- ja arviointisuunnitelma
- 4 Kiinteistöviraston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkisuunnitteluvirasto 11.3.2016

HEL 2016-002165 T 10 00 00

Ympäristöministeriö on pyytänyt viranomaisia ja yleisöä kommentoimaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen lähtökohtia. Kaupunginkanslia on pyytänyt vastaavasti aiheesta lausuntoa kaupunkisuunnitteluvirastolta.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat olennainen ja toimiva osa suomalaista kaavoitusjärjestelmää ja antavat tukevan selkänöjan varsinaiselle kaavoitukselle. Vuonna 2000 laadittuja ja vuonna 2008 täydennettyjä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ollaan jälleen päivittämässä. Ympäristöministeriö vetää hanketta, jonka tavoitteena on selvittää VAT:ien ohjausvaltaa kuntien maankäyttövallan ja -vastuun li-

säämiseksi. Juha Sipilän hallitusohjelman mukaisesti maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisesta on luovuttu, joten tehtävät uudistukset painottavat entisestään kaavoituksen ennakoivaa roolia.

Ehdotus valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslain toimuusarvioinnin ja hallitusohjelman linjausten mukaisesti siten, että tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia, ja ovat nykyistä täsmällisemmin ja konkreettisemmin ilmaistuja. Kaupunkisuunnitteluviraston näkemyksen mukaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivittäminen ja selkeämpi konkretisointi on perusteltua.

Helsingin seudun erityiskysymykset

On erittäin tärkeää, että valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa otetaan myös jatkossa huomioon Helsingin seudun erityiskysymykset. Helsingin seutu vastaa merkittävästä osasta koko Suomen arvonlisäystä. Suhteellisen hintatason eriytyminen Helsingin kantakaupungissa verrattuna ympäröivään seutuun on edelleen kasvussa. Tärkein keino vastata tähän kestävästi on lisätä tarjontaa siellä, missä hintataso on korkein. Näin ollen Helsingin seudun tiiviin, urbaanin ydinalueen kasvun edellytykset tulee turvata. Tämä vaatii rakentamisen esteiden rai-vaamista, aktiivista metropolipolitiikkaa sekä investointien ohjaamista sinne, missä ne tuottavat arvonlisäystä koko kansantaloudelle.

Kaupungistuminen jatkuu myös Suomessa ja kaupunkikeskustojen merkitys koko valtakunnan talouden vetureina tulee korostumaan entisestään. Onkin tärkeää, että valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa otetaan Helsingin seudun ohella huomioon myös muiden kasvavien kaupunkiseutujen rooli. Helsinki on suuresta koostaan johtuen erityis- asemassa, mutta VAT:ien on hyvä pyrkiä ohjaamaan myös muiden suur-ten kaupunkien tiivistyvää kasvua. Tiivistymisen ja eheytyksen tulee olla keskiössä myös pienempien kaupunkien ja taajamien kehitykses- sä. Valtion viranomaisten ja kuntien tulee hyvässä yhteistyössä ohjata kaupunkien tiivistymistä tavoitteelliseen suuntaan.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt antamaan asiasta lausunnon 11.03.2016 mennessä.

Lisätiedot

Heikki Salmikivi, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37483
heikki.salmikivi(a)hel.fi

04.04.2016

Kaj/6

Rakennusvirasto 9.3.2016

HEL 2016-002165 T 10 00 00

Kaupunginhallitus pyytää rakennusviraston lausuntoa VAT:ien uudistamisen aloittamisesta 11.3.2016 mennessä.

Ympäristöministeriö on aloittanut valmistelun valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamiseksi. Valmistelu tähtää siihen, että valtioneuvosto voisi päättää uudistetuista tavoitteista keväällä 2017. Uudistettavana on valtioneuvoston 30.11.2000 tekemä ja 13.11.2007 osittain tarkistama päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Ehdotus valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslain toimitusarvioinnin ja hallitusohjelman linjausten mukaisesti siten, että tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia, ja ovat nykyistä täsmällisemmin ja konkreettisemmin ilmaistuja.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa
- edistää kaavoituksen ennakoivaa ja vuorovaikutteista viranomaisyhteistyötä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa
- luoda alueidenkäytölliset edellytykset valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan tavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa.

Ympäristöministeriö valmistelee tavoitteet yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa. Valmisteluun liittyy ympäristöarviointi sekä ympäristöselostuksen laatiminen siten kuin laissa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista edellytetään.

Rakennusvirasto tarkastelee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista toimialansa puitteissa ja pitää tärkeänä, että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), arvokkaat maisema-alueet sekä viheralueiden laajat kokonaisuudet ovat edelleenkin turvattuja maankäyttöä linjaavissa toimissa. Myös Helsingin ja koko pääkaupunkiseudun saavutettavuus ja eri liikennejärjestelmien yhteensovittaminen ovat elintärkeitä. Lähtökohdat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamiselle työ- ja arviointisuunnitelmiin ovat oikeat ja rakennusviraston asiantuntemusta tulee hyödyntää valmistelun edetessä.

Lisätiedot

Pia Rantanen, suunnitteluvastaava, puhelin: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi

Kaisu Ilonen, suunnitteluasiantuntija, puhelin: 310 38638
kaisu.ilonen(a)hel.fi

Kaupunginmuseo Kulttuuriympäristöyksikkö 7.3.2016

HEL 2016-002165 T 10 00 00

Kaupunginhallituksen lausuntopyyntö 23.2.2016

Ympäristöministeriö on aloittanut valmistelun valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamiseksi. Valmistelu tähtää siihen, että valtioneuvosto voisi päättää uudistetuista tavoitteista keväällä 2017. Uudistettavana on valtioneuvoston 30.11.2000 tekemä ja 13.11.2007 osittain tarkistama päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n mukaan tavoitteet tulee ottaa huomioon ja niitä tulee edistää valtion viranomaisten toiminnassa sekä maakunnan suunnittelussa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on:

- varmistaa, että valtakunnallisesti merkittävät asiat huomioidaan kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa
- edistää kaavoituksen ennakoivaa ja vuorovaikutteista viranomaisyhteistyötä
- edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa
- luoda alueidenkäytölliset edellytykset valtakunnallisten hankkeiden toteuttamiselle

Ehdotus valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslain toivuusarvioinnin ja hallitusohjelman linjausten mukaisesti siten, että tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia, ja ovat nykyistä täsmällisemmin ja konkreettisemmin ilmaistuja. Ympäristöministeriö valmistelee tavoitteet yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa. Valmisteluun liittyy ympäristöarviointi sekä ympäristöselostuksen laatiminen siten kuin laissa viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista edellytetään.

Helsingin kaupunginmuseumo tarkastelee valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta todeten, että valmistelussa on edelleen turvattava valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY 2009) ja valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden status maankäytössä eikä niiden roolia saa jatkossakaan heikentää. Kulttuuriympäristön asiantuntijaviranomaisen näkökulmasta molemmat inventoinnit ja niiden saama valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin liittyvä asema on toiminut hyvin maankäytön suunnittelun ja erityisesti kaavoituksen lähtökohtana.

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi